ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 21.2.2023
COM(2023) 101 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ.1379/2013 για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

CONTENTS

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΟΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠ 3

2.1 Επαγγελματικές οργανώσεις 3

2.1.1 Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ 3

2.1.2 Κανόνες σχετικά με τη συγκρότηση οργανώσεων παραγωγών, ενώσεων οργανώσεων παραγωγών, διεπαγγελματικών οργανώσεων και διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων, στόχοι και μέτρα 5

2.1.3 Αναγνώριση οργανώσεων παραγωγών / διεπαγγελματικών οργανώσεων / διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων 7

2.1.4 Επέκταση των κανόνων 10

2.1.5 Σχέδια παράγωγης και εμπορίας 11

2.1.6 Σταθεροποίηση των αγορών 12

2.2 Προδιαγραφές εμπορίας 13

Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ, καθώς και καθορισμός και τήρηση των προδιαγραφών εμπορίας 13

2.3 Ενημέρωση των καταναλωτών 15

2.3.1 Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ 15

2.3.2 Υποχρεωτικές πληροφορίες 16

2.3.3 Έκθεση για την οικολογική σήμανση 18

2.3.4 Συμπληρωματικές προαιρετικές πληροφορίες 18

2.4 Κανόνες ανταγωνισμού 19

Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ και εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού 19

2.5 Γνώση της αγοράς 20

3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 21

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 24

Παράρτημα 1 — Νομικές βάσεις 24

Παράρτημα 2 — Δημόσια διαβούλευση 26

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινή οργάνωση των αγορών (ΚΟΑ) των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας υφίσταται από το 1970. Πρόκειται για τον παλαιότερο πυλώνα της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ), της οποίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μαζί με τα μέτρα διατήρησης και τα οικονομικά μέτρα.

Η ΚΟΑ διέπεται από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας[1] (στο εξής: κανονισμός ΚΟΑ), καθώς και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική[2] (στο εξής: κανονισμός ΚΑΠ), και ιδίως του άρθρου 35.

Το 2013 η ΚΟΑ μεταρρυθμίστηκε από κοινού με την ΚΑΠ και επιδιώκει την επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ. Η μεταρρύθμιση είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά θεμελιωδών αλλαγών για τα κράτη μέλη και τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, ιδίως την ενίσχυση του ρόλου των οργανώσεων παραγωγών μέσω της ενίσχυσης της θέσης των επιχειρηματιών, καθώς και την υιοθέτηση μιας νέας λογικής παρέμβασης, θέτοντας με τον τρόπο αυτό τέλος σε παλαιότερους μηχανισμούς παρέμβασης στο πλαίσιο των οποίων η δημόσια χρηματοδότηση στήριζε είτε τη μόνιμη απόσυρση προϊόντων αλιείας που προορίζονταν για ανθρώπινη κατανάλωση είτε την καταστροφή τους.

Η ΚΟΑ περιλαμβάνει πέντε τομείς δράσης:

- επαγγελματικές οργανώσεις: οργανώσεις παραγωγών (ΟΠ), τις ενώσεις τους (ΕΟΠ) και διεπαγγελματικές οργανώσεις (ΔΕΟ)·
- κοινές προδιαγραφές εμπορίας: καθορίζουν ενιαία χαρακτηριστικά για τα προϊόντα αλιείας τα οποία πωλούνται στην ΕΕ, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, και συμβάλλουν στη διασφάλιση μιας διαφανούς εσωτερικής αγοράς η οποία προσφέρει προϊόντα υψηλής ποιότητας·
- ενημέρωση των καταναλωτών: υποχρεωτικές πληροφορίες που συμπληρώνουν τη γενική επισήμανση των τροφίμων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές[3] και πλαίσιο

[1] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1184/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1).

[2] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 22).

[3] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής (ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 18).

προαιρετικών πληροφοριών που συμβάλλουν στον προσανατολισμό των καταναλωτών προς βιώσιμες καταναλωτικές συνήθειες·

- κανόνες ανταγωνισμού: εξαιρέσεις από την εφαρμογή τους επιτρέπονται υπό ορισμένες προϋποθέσεις· και

- γνώση της αγοράς: συγκέντρωση, ανάλυση και διάδοση οικονομικών πληροφοριών σχετικά με τις αγορές προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας για την υποστήριξη των στρατηγικών και της χάραξης πολιτικής των ενδιαφερόμενων φορέων.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας[4] (ΕΤΘΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας[5] (ΕΤΘΑΥ) στηρίζουν την εφαρμογή της πολιτικής αγοράς της ΕΕ για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Ο κανονισμός ΚΟΑ έχει τροποποιηθεί[6] τρεις φορές:

- την πρώτη φορά το 2013, για την προσωρινή εξαίρεση από ορισμένες υποχρεώσεις επισήμανσης των προϊόντων που προσφέρονται για λιανική πώληση στον τελικό καταναλωτή στη Μαγιότ, λόγω του χαρακτηρισμού της Μαγιότ ως εξόχως απόκεντρης περιοχής από το 2014[7]·

- τη δεύτερη φορά το 2015, για την ευθυγράμμιση των ελάχιστων μεγεθών αναφοράς διατήρησης με τα ελάχιστα μεγέθη εμπορίας[8]· και

- πιο πρόσφατα[9] το 2020, για την ενσωμάτωση μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων, με σκοπό την αντιμετώπιση των διαταραχών της αγοράς που προέκυψαν από την κρίση

---

4 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 149 της 20.5.2014, σ. 1).

5 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1139 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1004 (ΕΕ L 247 της 13.7.2021, σ. 1).

6 Βλ. παράρτημα 1.

7 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1385/2013 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 850/98 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1069/2009, (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1380/2013, λόγω της τροποποίησης του καθεστώτος της Μαγιότ έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 86).

8 Κανονισμός (ΕΕ) 2015/812 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 850/98, (ΕΚ) αριθ. 2187/2005, (ΕΚ) αριθ. 1967/2006, (ΕΚ) αριθ. 1098/2007, (ΕΚ) αριθ. 254/2002, (ΕΚ) αριθ. 2347/2002 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου, και των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την υποχρέωση εκφόρτωσης, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1434/98 του Συμβουλίου (ΕΕ L 133 της 29.5.2015, σ. 1).

9 Κανονισμός (ΕΕ) 2020/560 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 508/2014 και (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 όσον αφορά ειδικά μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 130 της 24.4.2020, σ. 11).

COVID-19· τα εν λόγω μέτρα εξυπηρέτησαν τον ίδιο σκοπό και μετά την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Στην παρούσα έκθεση περιγράφονται η εφαρμογή και τα αποτελέσματα του κανονισμού ΚΟΑ, σύμφωνα με το άρθρο 48 του εν λόγω κανονισμού. Η έκθεση ακολουθεί τη δομή του κανονισμού ΚΟΑ. Για κάθε τμήμα, καλύπτει τα ακόλουθα στοιχεία:

- απολογισμό της εφαρμογής των διατάξεων της ΚΟΑ και της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ·
- κύρια επιτεύγματα, ιδίως εκείνα που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση·
- προκλήσεις και αδυναμίες στην εφαρμογή του κανονισμού· και
- τομείς βελτίωσης βάσει του ισχύοντος νομικού πλαισίου, ή εκτός αυτού, όπου άλλα (πιο πρόσφατα) μέσα μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα ή συμπληρωματικά όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της ΚΟΑ, όπως η Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ ή η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο».

2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΟΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠ

2.1 Επαγγελματικές οργανώσεις[10]

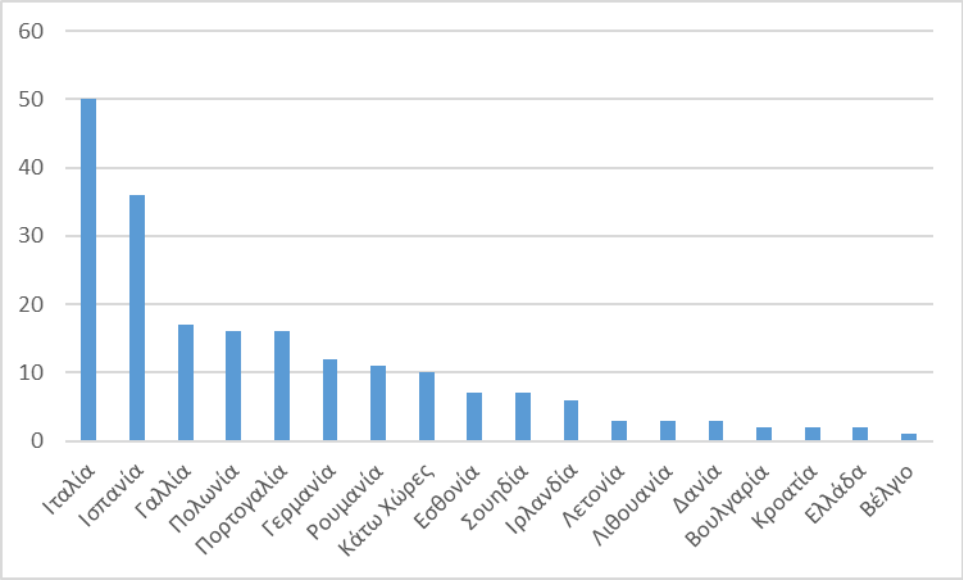
2.1.1 Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ

Οι επαγγελματικές οργανώσεις, λόγω της επίσημης αναγνώρισής τους, υπέχουν υποχρεώσεις όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων της ΚΑΠ. Το επιστέγασμα των υποχρεώσεων αυτών είναι η προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοδοτική στήριξη και η δυνατότητα αποκόμισης οφελών από την εξαίρεση από τους κανόνες ανταγωνισμού υπό τους όρους του κανονισμού ΚΟΑ. Αυτό δεν αφορά τα διάφορα άλλα είδη συλλογικών φορέων παραγωγών[11] στην ΕΕ, σε τοπικό, εθνικό ή διεθνικό επίπεδο.

[10] Τον Νοέμβριο του 2022 υπήρχαν 204 οργανώσεις παραγωγών (163 στην αλιεία και 41 στην υδατοκαλλιέργεια) σε 18 κράτη μέλη, 9 ενώσεις οργανώσεων παραγωγών (στην αλιεία) σε 7 κράτη μέλη και 7 διεπαγγελματικές οργανώσεις σε 6 κράτη μέλη.

[11] Π.χ. prudhommies (Γαλλία), cofradías (Ισπανία).

Διάγραμμα 1 — Αριθμός οργανώσεων παραγωγών ανά κράτος μέλος

Ως εκ τούτου, οι οργανώσεις παραγωγών αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του τομέα της αλιείας και, σε μικρότερο (αν και αυξανόμενο) βαθμό, του τομέα της υδατοκαλλιέργειας. Οι οργανώσεις παραγωγών στηρίζουν την καθημερινή διαχείριση της ΚΑΠ και διευκολύνουν τη συλλογική εφαρμογή της σε επίπεδο παραγωγών. Αυτό επιτυγχάνεται με την επιβολή της υποχρέωσης σε κάθε οργάνωση παραγωγών να καταρτίζει και να εφαρμόζει σχέδια παραγωγής και εμπορίας (ΣΠΕ). Ειδικότερα, ο κανονισμός ΚΟΑ προβλέπει ότι σκοπός των σχεδίων αυτών είναι να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων που επιδιώκονται στο πλαίσιο της ΚΟΑ σύμφωνα με το άρθρο 35 του κανονισμού ΚΑΠ, καθώς και όλων των στόχων που ανατίθενται στις οργανώσεις παραγωγών δυνάμει του κανονισμού ΚΟΑ (άρθρο 7 του κανονισμού ΚΟΑ). Για τον λόγο αυτόν, οι οργανώσεις παραγωγών εξουσιοδοτούνται να διαχειρίζονται συλλογικά τις δραστηριότητες των μελών τους, υπό τον αυστηρό όρο ότι συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις διατήρησης. Συμβάλλουν στην επισιτιστική ασφάλεια με τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της βιωσιμότητας ευρέος φάσματος θαλασσινών προϊόντων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι οργανώσεις παραγωγών, αφενός, εκπληρώνουν μια αποστολή δημόσιας υπηρεσίας και, αφετέρου, βελτιστοποιούν τις ευκαιρίες αγοράς που προσφέρονται στα μέλη τους.

Αυτός ο βασικός ρόλος που διαδραματίζουν οι οργανώσεις παραγωγών με τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ ώθησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εργαστεί για την προώθηση της συγκρότησης, της ενοποίησης και της χρηματοδότησης οργανώσεων παραγωγών σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως στα κράτη μέλη στα οποία η πρωτογενής παραγωγή παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό διάσπαρτη (υδατοκαλλιέργεια, αλιεία μικρής κλίμακας). Η ισχυρή παρουσία των οργανώσεων παραγωγών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιβίωση και την ευημερία των παράκτιων κοινοτήτων, καθώς και για την ενίσχυση της βαρύτητας των παραγωγών του πρωτογενούς τομέα σε σχέση με τη μεταποιητική βιομηχανία ή τους εμπόρους λιανικής πώλησης. Η κατάρτιση εθνικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ(Υ) αποτέλεσε έργο καίριας σημασίας από την άποψη αυτή.

2.1.2 Κανόνες σχετικά με τη συγκρότηση οργανώσεων παραγωγών, ενώσεων οργανώσεων παραγωγών, διεπαγγελματικών οργανώσεων και διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων, στόχοι και μέτρα

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς της ΕΕ ανέφεραν[12] ότι τα εργαλεία που τίθενται στη διάθεση των οργανώσεων παραγωγών βάσει του κανονισμού ΚΟΑ, και ειδικότερα τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας, είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα ώστε να τους συνδράμουν στην επιδίωξη των στόχων τους, ιδίως για την καλύτερη οργάνωση της διάρθρωσης του εφοδιασμού ιχθύων, με σκοπό τη βελτίωση των εισοδημάτων των αλιέων και των ιχθυοκαλλιεργητών, καθώς και την εφαρμογή της ΚΑΠ στην πράξη. Ωστόσο, οι παραγωγοί επισήμαναν την έλλειψη συνέπειας σε επίπεδο στήριξης —ιδίως χρηματοδοτικής στήριξης— μεταξύ των εθνικών αρχών. Η έλλειψη τούτη δημιουργεί σημαντικά κενά στην ανάπτυξη και τη λειτουργία των οργανώσεων παραγωγών σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς και προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού.

Για τη μείωση των ανισορροπιών αυτών, η Επιτροπή κατέβαλε συνεχείς προσπάθειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης προκειμένου να πλαισιώσει όλους όσοι συμμετέχουν στην εφαρμογή αυτού του καινοτόμου εργαλείου (δηλαδή των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας). Οι προσπάθειες αυτές ξεκίνησαν με λεπτομερή αξιολόγηση των εθνικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ και με τη διατύπωση σχετικών συστάσεων. Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρέμεινε μονίμως διαθέσιμη για την αποσαφήνιση εννοιών, την άρση αβεβαιοτήτων και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωριστεί το γεγονός ότι η διαδικασία εκπόνησης, εφαρμογής και παρακολούθησης πραγματοποιείται μεταξύ των εθνικών αρχών και των οικείων οργανώσεων παραγωγών, διότι αυτοί είναι οι παράγοντες που καλούνται τελικά να αποφασίσουν το περιεχόμενο και το επίπεδο στήριξης για την εκπόνηση και την εφαρμογή των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας, δεδομένου ότι βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση για να το πράξουν. Αυτό συνεπάγεται, ασφαλώς, ορισμένο βαθμό ανισότητας μεταξύ των χωρών.

Για ορισμένες κατηγορίες παραγωγών (ιδίως για τους ιχθυοκαλλιεργητές και τους παράκτιους αλιείς μικρής κλίμακας), η λειτουργία των οργανώσεων παραγωγών εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση. Οι παραγωγοί προϊόντων υδατοκαλλιέργειας αναγνωρίζουν ότι η αναθεώρηση του κανονισμού ΚΟΑ συνέβαλε στην παροχή καταλληλότερου νομικού πλαισίου για τις οργανώσεις παραγωγών υδατοκαλλιέργειας. Τα μέτρα προώθησης και επικοινωνίας, τα οποία τέθηκαν σε εφαρμογή με πρωτοβουλία των οργανώσεων παραγωγών προϊόντων

[12] Market Advisory Council advice on the functioning of the CMO, March 2022 (Γνωμοδότηση του γνωμοδοτικού συμβουλίου για τις αγορές σχετικά με τη λειτουργία της ΚΟΑ, Μάρτιος 2022).

υδατοκαλλιέργειας, στέφθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία. Ωστόσο, ο αριθμός των οργανώσεων παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας εξακολουθεί να είναι περιορισμένος στην ΕΕ, με συνέπεια να μην επιτυγχάνουν πλήρως την ομαδοποίηση της προσφοράς, δυνατότητα που θα μπορούσε να τις βοηθήσει να αντιμετωπίσουν την υψηλή διαρθρωτική συγκέντρωση του λιανικού εμπορίου. Η προώθηση των οφελών της συγκρότησης οργανώσεων παραγωγών μεταξύ των παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας αποτελεί μία από τις δράσεις στο πλαίσιο των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για μια πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ για την περίοδο 2021-2030[13], οι οποίες δημοσιεύθηκαν το 2021.

Σε εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ζητείται επίσης η καλύτερη διάρθρωση των τομέων της αλιείας[14] και της υδατοκαλλιέργειας[15] μικρής κλίμακας, καθώς και η ανάπτυξη διεθνών διεπαγγελματικών οργανώσεων.

Οι παραγωγοί προϊόντων παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας αναφέρουν ότι δεν λαμβάνουν πάντοτε κατάλληλη διοικητική και/ή οικονομική στήριξη για τη συγκρότηση και τη λειτουργία οργανώσεων παραγωγών. Αναφέρουν επίσης ότι τα κράτη μέλη δεν συνεκτιμούν επαρκώς τις ιδιαιτερότητές τους οι οποίες καθορίζουν τα κριτήρια αναγνώρισης (π.χ. επαρκής οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή[16]). Η Επιτροπή, εντός των ορίων του ρόλου της στη διαδικασία αυτή, εργάζεται κυρίως για τη διευκόλυνση του διαλόγου και της κατανόησης μεταξύ των μερών, ιδίως για την αποσαφήνιση εννοιών και κανονιστικών πτυχών. Η προσέγγιση αυτή φαίνεται να είναι αποτελεσματική και συμβάλλει στη διευκόλυνση της διαδικασίας αναγνώρισης των οργανώσεων παραγωγών παράκτιων αλιέων μικρής κλίμακας[17]. Ένας άλλος περιορισμός συνίσταται στο ότι τα χαμηλότερα περιθώρια κέρδους και οι περιορισμένοι διοικητικοί πόροι των παράκτιων αλιέων μικρής κλίμακας εξασθενίζουν την οικονομική βιωσιμότητα των οργανώσεων παραγωγών τους, καθώς και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται σε νομικές και διοικητικές απαιτήσεις που συνδέονται με τη συγκρότηση ή τη λειτουργία μιας οργάνωσης παραγωγών. Η δυνατότητα προσχώρησης παραγωγών προϊόντων αλιείας μικρής κλίμακας σε υφιστάμενη οργάνωση παραγωγών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μεικτής οργάνωσης παραγωγών (η οποία απαρτίζεται από αλιείς μικρής και μεσαίας έως μεγάλης κλίμακας), δεν αποτελεί λύση ούτε καλύπτει πάντοτε τις ιδιαίτερες ανάγκες των παραγωγών προϊόντων παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας.

Η εμπειρία από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις, οι οποίες συγκεντρώνουν εκπροσώπους από ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού (παραγωγή, μεταποίηση και λιανική πώληση), είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι είναι σχεδόν ανύπαρκτες στον τομέα. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19, οι διεπαγγελματικές οργανώσεις με εύρυθμη λειτουργία

---

13 SWD(2021) 102 final, της 12ης Μαΐου 2021, Commission staff working document, *Strategic guidelines for a more sustainable and competitive EU aquaculture for the period 2021 to 2030* (Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για μια πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ για την περίοδο 2021 έως 2030).

14 Έκθεση σχετικά με τη βελτιστοποίηση της αλυσίδας αξίας στον αλιευτικό τομέα της Ένωσης [2017/2119(INI)] (εισηγήτρια: Clara Eugenia Aguilera García, S&D/Ισπανία).

15 Έκθεση *Προς έναν βιώσιμο και ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό τομέα υδατοκαλλιέργειας: τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικές προκλήσεις* [2017/2118(INI)] (εισηγητής: Carlos Iturgaiz, EPP/Ισπανία).

16 Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού ΚΟΑ.

17 Για παράδειγμα, η αναγνώριση της οργάνωσης παραγωγών Irish Islands Marine Resource Organisation (Ιρλανδία) το 2021 και η αναγνώριση της οργάνωσης παραγωγών Organisation de producteurs du Levant (Γαλλία) το 2019.

αποδείχθηκαν πολύτιμο μέσο για την ενίσχυση της ορθής λειτουργίας της αξιακής αλυσίδας και τον συλλογικό μετριασμό των επιπτώσεων στα διάφορα στάδια.

Η δυνατότητα αναγνώρισης διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων θεωρείται σημαντική τόσο από τον τομέα όσο και από τις εθνικές αρχές. Ωστόσο, μόνο τέσσερις οργανώσεις παραγωγών έχουν αναγνωριστεί επίσημα ως διεθνικές. Στο πλαίσιο ενός πιλοτικού έργου[18] που υλοποιήθηκε το 2020 επισημάνθηκε ότι, στην πράξη, η έλλειψη ειδικών νομικών διατάξεων εγείρει ορισμένες δυσκολίες τόσο για την αναγνώριση όσο και για τη λειτουργία των εν λόγω οργανώσεων. Η χρηματοδότηση αυτών των διεθνικών οργανώσεων αποτελεί βασικό ζήτημα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει επίσημος μηχανισμός για την κατανομή ή την οργάνωση της χρηματοδοτικής στήριξης μιας διεθνικής οργάνωσης μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών. Η Επιτροπή παρείχε στα κράτη μέλη καθοδήγηση[19] για την αποσαφήνιση των υφιστάμενων δυνατοτήτων και την οργάνωση της συνεργασίας με σκοπό τη χρηματοδότηση των εν λόγω οργανώσεων.

2.1.3 Αναγνώριση οργανώσεων παραγωγών / διεπαγγελματικών οργανώσεων / διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων

Μετά την έναρξη ισχύος της μεταρρύθμισης της ΚΟΑ, η Επιτροπή παρείχε καθοδήγηση[20] σχετικά με τη διαδικασία αναγνώρισης προκειμένου να συνδράμει τόσο τα κράτη μέλη όσο και τον τομέα στη διαδικασία αυτή. Παράλληλα, και για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της ΚΟΑ, η Επιτροπή ζήτησε από όλα τα κράτη μέλη να προβαίνουν σε ελέγχους των αναγνωρισμένων οργανώσεών τους, ενώ προσπάθησε επίσης να εναρμονίσει τη συχνότητα των εν λόγω ελέγχων σε όλα τα κράτη μέλη.

---

18 EU platform for fishery and aquaculture producer organisations (Πλατφόρμα της ΕΕ για τις οργανώσεις παραγωγών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).

19 Letter to the Expert Group for Markets and Trade in Fishery and Aquaculture Products on transnational organisations, Ιανουάριος 2021 (Επιστολή προς την ομάδα εμπειρογνωμόνων για τις αγορές και το εμπόριο προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας σχετικά με τις διεθνικές οργανώσεις).

20 SWD(2016) 113 final, της 1ης Απριλίου 2016, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, *Έγγραφο προσανατολισμού για την εφαρμογή του κεφαλαίου ΙΙ «Επαγγελματικές οργανώσεις» του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 για την κοινή οργάνωση των αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας*.

α. Οριζόντιοι έλεγχοι συμμόρφωσης και ζητήματα που διαπιστώθηκαν

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού ΚΟΑ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επαληθεύουν σε τακτά χρονικά διαστήματα ότι οι οργανώσεις παραγωγών και οι διεπαγγελματικές οργανώσεις τηρούν τους κανόνες για την αναγνώρισή τους. Το άρθρο 20 του κανονισμού ΚΟΑ επιτρέπει στην Επιτροπή να διενεργεί ελέγχους. Σε αυτό το πλαίσιο, το 2016 η Επιτροπή ζήτησε από όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη να πληροφορηθεί αν είχαν διενεργηθεί έλεγχοι για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των οργανώσεων παραγωγών και των διεπαγγελματικών οργανώσεων με τους κανόνες της ΚΟΑ και ποιο ήταν το αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών. Παράλληλα, ή ως αποτέλεσμα των εν λόγω ελέγχων, η Επιτροπή κίνησε τρεις διαδικασίες EU Pilot και μία διαδικασία επί παραβάσει για την αντιμετώπιση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης που διαπιστώθηκαν. Σε μία περίπτωση, η Επιτροπή διενήργησε η ίδια επιτόπιους ελέγχους σχετικά με την αναγνώριση οργανώσεων παραγωγών.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο συνδυασμός των ελέγχων που διενεργήθηκαν από την Επιτροπή και των ελέγχων που διενεργήθηκαν από τα κράτη μέλη είχε ως αποτέλεσμα την ανάκληση της αναγνώρισης των οργανώσεων παραγωγών, διότι αποδείχθηκε, για παράδειγμα, ότι ορισμένες οργανώσεις παραγωγών δεν δραστηριοποιούνταν επαρκώς οικονομικά, όπως απαιτείται από τον κανονισμό ΚΟΑ. Υπήρξαν επίσης περιπτώσεις στις οποίες οι εθνικές αρχές απαίτησαν από ορισμένες οργανώσεις παραγωγών να τροποποιήσουν το καταστατικό, τους κανόνες ή την ιδιοκτησιακή δομή τους προκειμένου να συμμορφωθούν με τον κανονισμό ΚΟΑ. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη δημοσίευσαν εθνικές κατευθυντήριες γραμμές, ιδίως σχετικά με τα κριτήρια αναγνώρισης των οργανώσεων παραγωγών ή την παρακολούθηση αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών.

Τα κύρια ζητήματα που διαπιστώθηκαν ως ελλείψεις στο πλαίσιο των εθνικών ελέγχων των οργανώσεων παραγωγών παρατίθενται κατωτέρω.

- Τήρηση του όρου της πολυφωνίας των μελών: ορισμένα κράτη μέλη δεν προέβησαν σε διεξοδική επαλήθευση της ιδιοκτησιακής δομής των οργανώσεων παραγωγών και ειδικότερα των τελικών ιδιοκτητών των μελών τους. Ορισμένα κράτη μέλη θεώρησαν ότι δεν είναι αναγκαίο να ελεγχθεί αν η πολυφωνία αυτή είναι γνήσια και έκριναν ότι η επίσημη πολυφωνία των μελών των οργανώσεων παραγωγών είναι επαρκής. Ωστόσο, όταν το σύνολο των εταιρειών και των σκαφών που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της οργάνωσης παραγωγών ανήκει τελικά σε ένα μόνο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τότε διακυβεύεται η λειτουργία του συστήματος της ΚΟΑ και δεν είναι δυνατόν να πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 14 παράγραφος 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 17 του κανονισμού ΚΟΑ. Επομένως, οι εθνικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν ελέγχους για την επαλήθευση όχι μόνο της ταυτότητας των διαφόρων νομικών προσώπων που είναι μέλη της οργάνωσης παραγωγών, αλλά και των τελικών ιδιοκτητών τους ή των φυσικών και νομικών προσώπων που κατέχουν τα μερίδια των μελών της οργάνωσης παραγωγών.

- Έλλειψη κατάλληλων αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά την επαλήθευση της δημοκρατικής λειτουργίας των οργανώσεων παραγωγών, όπως απαιτείται από το άρθρο 17 στοιχείο δ) του κανονισμού ΚΟΑ. Οι εθνικές αρμόδιες αρχές πρέπει να επαληθεύουν αν η υφιστάμενη δομή διακυβέρνησης επιτρέπει στα μέλη να μπορούν να ελέγχουν την οργάνωση και τις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο των οργανώσεων παραγωγών.

- Ανεπαρκείς έλεγχοι των κανόνων για την έγκριση νέων μελών και τη διαγραφή μελών, όπως απαιτείται από το άρθρο 17 στοιχείο στ) του κανονισμού ΚΟΑ.

- Απουσία επικαιροποιημένων κριτηρίων αξιολόγησης σχετικά με το αν μια οργάνωση δραστηριοποιείται επαρκώς οικονομικά σε μια συγκεκριμένη περιοχή [απαιτήσεις του άρθρου 14 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού ΚΟΑ].

- Σε ορισμένα κράτη μέλη, η προγραμματισμένη συχνότητα των ελέγχων ήταν ανεπαρκής.

Η Επιτροπή σκοπεύει να επαναλάβει τους ελέγχους της προκειμένου να επαληθεύσει ότι τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τη διενέργεια ελέγχων σχετικά με τις οργανώσεις παραγωγών τους.

β. Δυσκολίες όσον αφορά την επίσημη αναγνώριση των διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων

Όσον αφορά την ειδική περίπτωση των διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων —ιδίως οργανώσεων παραγωγών— το πιλοτικό έργο που υλοποιήθηκε το 2020 ανέδειξε μια σειρά προκλήσεων και αδυναμιών που δημιουργούν αβεβαιότητες σχετικά με:

- τον ορισμό του όρου «διεθνική», ο οποίος δεν παρέχεται στον κανονισμό ΚΟΑ· και
- τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εφαρμόζονται ορισμένες απαιτήσεις για την αναγνώριση των οργανώσεων παραγωγών στις διεθνικές οργανώσεις (π.χ. κριτήρια επαρκούς οικονομικής δραστηριότητας).

Η Επιτροπή παρείχε αποσαφηνίσεις στα κράτη μέλη και εξήγησε ότι τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να θεσπίσουν ειδικούς κανόνες ή ορισμούς και πρακτικές ρυθμίσεις για τις διεθνικές οργανώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αντιβαίνουν στον κανονισμό ΚΟΑ ή στη νομοθεσία της ΕΕ εν γένει.

2.1.4 Επέκταση των κανόνων

Στο τμήμα ΙΙΙ του κανονισμού ΚΟΑ προβλέπεται η δυνατότητα επέκτασης ορισμένων κανόνων ώστε οι οργανώσεις παραγωγών να μπορούν να καλύπτουν παραγωγούς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή δραστηριότητας της σχετικής οργάνωσης παραγωγών και δεν αποτελούν μέλη της εν λόγω οργάνωσης παραγωγών. Η δυνατότητα αυτή σπανίως έχει αξιοποιηθεί από το 2013: η Επιτροπή ενέκρινε μόνο δύο επεκτάσεις των κανόνων. Το κύριο εμπόδιο φαίνεται να είναι η περίοδος εφαρμογής της επέκτασης, η οποία κυμαίνεται από 60 ημέρες έως 12 μήνες, και η οποία δεν είναι κατάλληλα προσαρμοσμένη στην αστάθεια της αγοράς. Θα ήταν αποτελεσματικότερη η χρήση ενός πιο ευέλικτου εργαλείου με τη δυνατότητα επέκτασης του κανόνα για μικρότερο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, αυτή η ανάγκη μεγαλύτερης ευελιξίας έρχεται σε αντίθεση με τους χρονικούς περιορισμούς, δεδομένου ότι οι εθνικές διοικήσεις και η Επιτροπή πρέπει να εξετάζουν τα αιτήματα με βάση τις απαιτήσεις που επιβάλλει ο κανονισμός ΚΟΑ. Κατά συνέπεια, μολονότι η επέκταση των κανόνων αποτελεί δυνητικά ισχυρό εργαλείο προς όφελος ολόκληρου του τομέα παραγωγής, η χρήση της είναι περιορισμένη λόγω της εγγενούς πολυπλοκότητάς της.

Για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της επέκτασης των κανόνων, η Επιτροπή δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές[21]. Στο μέλλον θα ήταν χρήσιμη η παροχή λεπτομερέστερης καθοδήγησης σχετικά με ορισμένες ειδικές πτυχές της διαδικασίας, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια για την απόδειξη της αντιπροσωπευτικότητας των οργανώσεων παραγωγών σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την προθεσμία του ενός μηνός για την έγκριση ή την απόρριψη αιτήματος επέκτασης των κανόνων, η Επιτροπή έχει αναθέσει επίσης την εξουσία στον επίτροπο Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας να εκδίδει αποφάσεις για την αποδοχή ή την απόρριψη αιτήματος επέκτασης των κανόνων εξ ονόματος της Επιτροπής.

[21] SWD(2016) 113 final της 1ης Απριλίου 2016, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, *Έγγραφο προσανατολισμού για την εφαρμογή του Κεφαλαίου ΙΙ με τίτλο "Επαγγελματικές Οργανώσεις" του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας*.

2.1.5 Σχέδια παράγωγης και εμπορίας

Με την έναρξη ισχύος του αναθεωρημένου κανονισμού ΚΟΑ άλλαξε το πλαίσιο εντός του οποίου λειτουργούν οι οργανώσεις παραγωγών: καταργήθηκαν οι μηχανισμοί παρέμβασης (με εξαίρεση τις ενισχύσεις αποθεματοποίησης, βλ. κατωτέρω), και η στήριξη μετατοπίστηκε σε ένα αγορακεντρικό μέσο, τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας.

Σχέδια παραγωγής και εμπορίας απαιτούνται για όλες τις οργανώσεις παραγωγών. Αποτελούν βασικά εργαλεία της αναθεωρημένης ΚΟΑ για την προώθηση της στήριξης των αλιέων και των ιχθυοκαλλιεργητών με σκοπό την εφαρμογή της βιώσιμης και της συλλογικής διαχείρισης των δραστηριοτήτων τους, καθώς και κατά την αποτελεσματικότερη διοχέτευση της παραγωγής τους, την ικανοποίηση των απαιτήσεων της αγοράς (σε ποσότητα και ποιότητα) και την αξιοποίηση των ευκαιριών της αγοράς. Κατά την εφαρμογή των οικείων σχεδίων παραγωγής και εμπορίας, οι οργανώσεις παραγωγών δύνανται να αναπτύσσουν ευρύ φάσμα μέτρων για την επίτευξη των στόχων της ΚΟΑ και της ΚΑΠ, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των αλιευτικών δυνατοτήτων (ποσοστώσεων).

Οι οργανώσεις παραγωγών και τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν κατά γενικό κανόνα τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας ως καινοτόμα, αποτελεσματικά και ευέλικτα εργαλεία. Κατά την πρώτη διετία εφαρμογής μετά την έναρξη ισχύος της μεταρρυθμισμένης ΚΟΑ, προέκυψαν ορισμένες δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοδότηση και το περιεχόμενο των σχεδίων[22]. Δεδομένου ότι η έγκριση του ΕΤΘΑ καθυστέρησε αρκετούς μήνες, πολλές οργανώσεις παραγωγών δεν είχαν σαφή εικόνα της χρηματοδοτικής στήριξης που θα μπορούσαν να αναμένουν, γεγονός που καθυστέρησε τα πρώτα σχέδια παραγωγής και εμπορίας ή μείωσε το επίπεδο φιλοδοξίας τους.

Η φύση των μέτρων που αναπτύσσονται, και ιδίως η επιλεξιμότητά τους για δημόσια χρηματοδοτική στήριξη, αποτέλεσε επίσης στοιχείο αβεβαιότητας για τις εθνικές διοικήσεις και τις οργανώσεις παραγωγών, όχι μόνο επειδή το εργαλείο αυτό ήταν καινοφανές, αλλά και επειδή εισήγαγε ένα διαφορετικό σκεπτικό σχετικά με την επιλεξιμότητα των μέτρων που αναπτύσσονται: η επιλεξιμότητά τους εξαρτάται από τον προορισμό τους και όχι από τη φύση τους, με αποτέλεσμα οποιαδήποτε δαπάνη να είναι δυνητικά επιλέξιμη, υπό την προϋπόθεση ότι συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων των οργανώσεων παραγωγών. Οι συχνές αλληλεπιδράσεις με τις εθνικές διοικήσεις, τις οργανώσεις παραγωγών και τους εκπροσώπους του τομέα[23] κατέστησαν δυνατή τη σταδιακή βελτίωση ολόκληρης της διαδικασίας, η οποία θεωρείται πλέον ικανοποιητική και αποφέρει καρπούς. Σύμφωνα με το άρθρο 66 του κανονισμού ΕΤΘΑ[24], η χρηματοδοτική στήριξη των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας ήταν υποχρεωτική. Μολονότι η υποχρέωση αυτή δεν έχει μεταφερθεί στον

---

22 Η Επιτροπή προέβη σε ενδιάμεση αξιολόγηση των αρχικών δυσκολιών που ανέκυψαν.

23 Το γνωμοδοτικό συμβούλιο για τις αγορές εξέδωσε έγγραφο καθοδήγησης για τις οργανώσεις παραγωγών και τις εθνικές διοικήσεις σχετικά με το περιεχόμενο και την εφαρμογή των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας.

24 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 149 της 20.5.2014, σ. 1).

κανονισμό ΕΤΘΑΥ[25], όλα τα οικεία κράτη μέλη εξέφρασαν την προθυμία τους να συνεχίσουν ή να ενισχύσουν τη χρηματοδοτική στήριξη των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας των οργανώσεων παραγωγών τους. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το επίπεδο στήριξης μπορεί να διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, με συνέπεια να δημιουργούνται ζητήματα ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις οργανώσεις παραγωγών που πρέπει να τηρούν τους ίδιους κανόνες. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις εργασίες της για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους πολλούς λόγους για τους οποίους η κατάλληλη χρηματοδότηση είναι σημαντική για τη μείωση των ανισοτήτων. Ωστόσο, οι διαφορές ως προς τις προσεγγίσεις και τη συνακόλουθη αντιμετώπιση είναι συνυφασμένες με ένα σύστημα το οποίο έχει σχεδιαστεί για την κάλυψη ειδικών αναγκών και απαιτήσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας έχουν αποδειχθεί επίσης αποτελεσματικά εργαλεία για την κατανομή και τη διαχείριση των ποσοστώσεων μεταξύ των μελών των οργανώσεων παραγωγών. Τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας πρέπει να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πρόγραμμα παραγωγής και να προσδιορίζουν τα μέτρα τα οποία πρέπει να λαμβάνει η οργάνωση παραγωγών για τη διασφάλιση των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων των μελών της. Αυτό σημαίνει ότι οι οργανώσεις παραγωγών δύνανται να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις ποσότητες που πρέπει να κατανέμονται και τον βέλτιστο χρόνο για τη διεξαγωγή των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, η διατήρηση ορισμένων ποσοτήτων καραβίδας για το τέλος του έτους συμβάλλει στην αποφυγή της πρόωρης εξάντλησης των αποθεμάτων και παρέχει στα ενδιαφερόμενα μέλη τη δυνατότητα χρέωσης υψηλότερων τιμών κατά την περίοδο του τέλους του έτους.

Τόσο το περιεχόμενο των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας όσο και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους αποτελεί μια διαδικασία που λαμβάνει χώρα μεταξύ των οργανώσεων παραγωγών και των οικείων αρμόδιων αρχών. Ωστόσο, διαπιστώνεται σαφής σύγκλιση όσον αφορά την καλή κατάσταση των αποθεμάτων (το 80 % των ειδών που καλύπτονται από ποσοστώσεις τελούν υπό τη διαχείριση οργανώσεων παραγωγών), ιδίως στη Βόρεια Θάλασσα και τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, και τις υγιείς οικονομικές επιδόσεις του στόλου, τουλάχιστον πριν από τις πρόσφατες κρίσεις που έπληξαν τον τομέα (νόσος COVID-19 και εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία). Τούτο καταδεικνύει ότι η συλλογική διαχείριση των ποσοστώσεων από οργανώσεις παραγωγών είναι ένα από τα αποτελεσματικότερα συστήματα διαχείρισης ενός κοινού πόρου. Ομοίως, κάθε φορά που ένας εξωτερικός κλυδωνισμός έπληττε τον τομέα, τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας παρείχαν στις οργανώσεις παραγωγών τη δυνατότητα να προσαρμόζουν ταχύτατα τις δραστηριότητες και τις στρατηγικές εμπορίας των μελών τους στις αιφνίδιες εξελίξεις της αγοράς, αυξάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σημαντικά την ανθεκτικότητα του τομέα.

2.1.6 Σταθεροποίηση των αγορών

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι έξι μηχανισμοί παρέμβασης στην αγορά που υπήρχαν έως το 2013 είχαν ως αποτέλεσμα την καταστροφή ή την απόσυρση προϊόντων που προορίζονταν για ανθρώπινη κατανάλωση. Ως εκ τούτου, είχαν καταστεί πολιτικά απαράδεκτοι και οικονομικώς υποβέλτιστοι. Η αναθεωρημένη ΚΟΑ μείωσε τους εν λόγω μηχανισμούς

[25] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1139 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1004 (ΕΕ L 247 της 13.7.2021, σ. 1).

παρέμβασης στην αγορά σε έναν ενιαίο μηχανισμό αποθεματοποίησης, ο οποίος ήταν διαθέσιμος κατά τη διάρκεια πέντε ετών (2014-2018). Ο εν λόγω προσωρινός μηχανισμός εξασφάλισε στις οργανώσεις παραγωγών τη δυνατότητα να προσαρμοστούν και να μεταβούν σταδιακά στα σχέδια παραγωγής και εμπορίας. Η κλίμακα χρήσης του ήταν περιορισμένη, γεγονός που επιβεβαίωσε ότι οι οργανώσεις παραγωγών μπόρεσαν να προσαρμοστούν άμεσα στα νέα εργαλεία της αγοράς.

Η κρίση COVID-19 είχε ως αποτέλεσμα το αιφνίδιο κλείσιμο των περισσότερων διαύλων διάθεσης νωπών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η εξέλιξη αυτή κατέστησε σκόπιμη την επαναφορά της δυνατότητας προσφυγής στον μηχανισμό ενίσχυσης της αποθεματοποίησης και την επέκτασή του ώστε να καλύπτει και τις οργανώσεις παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας[26] (αρχικά προοριζόταν αποκλειστικά για τις οργανώσεις παραγωγών προϊόντων αλιείας). Ο μηχανισμός κατέστη εκ νέου διαθέσιμος την 1η Φεβρουαρίου 2020 και έληξε ταυτόχρονα με τα άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19, στις 31 Δεκεμβρίου 2020.

Παρά το γεγονός ότι οι οργανώσεις παραγωγών εξασφαλίζουν τον αποτελεσματικό προγραμματισμό των δραστηριοτήτων, για ορισμένα είδη θα εξακολουθούσε να αποτελεί σημαντικό εργαλείο ένας μηχανισμός αποθεματοποίησης. Ωστόσο, εθεωρείτο ανέκαθεν ότι η επαναφορά του εν λόγω μηχανισμού σε μόνιμη βάση θα αποτελούσε αντικίνητρο για τη διατήρηση αυστηρού στρατηγικού προγραμματισμού μέσω της κατάρτισης σχεδίων παραγωγής και εμπορίας.

2.2 Προδιαγραφές εμπορίας

Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ, καθώς και καθορισμός και τήρηση των προδιαγραφών εμπορίας

Το κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού ΚΟΑ καλύπτει τις κοινές προδιαγραφές εμπορίας για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που καλύπτονται από το πλαίσιο των προδιαγραφών εμπορίας και προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση πρέπει να τηρούν τις εν λόγω προδιαγραφές.

Οι στόχοι των προδιαγραφών περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού ΚΟΑ. Ειδικότερα, οι προδιαγραφές εμπορίας θα πρέπει να επιτρέπουν τον εφοδιασμό της αγοράς με βιώσιμα προϊόντα και να αξιοποιούν πλήρως το δυναμικό της εσωτερικής αγοράς προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Επιπλέον, θα πρέπει να διευκολύνουν εμπορικές δραστηριότητες που βασίζονται στον θεμιτό ανταγωνισμό, βοηθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη βελτίωση της αποδοτικότητας της παραγωγής.

Οι προδιαγραφές εμπορίας που ενσωματώθηκαν στον κανονισμό ΚΟΑ του 2013 είχαν εγκριθεί αρχικά στις δεκαετίες του 1980 και του 1990[27]. Καθορίζουν εναρμονισμένα

[26] Ο κατάλογος των επιλέξιμων ειδών που παρατίθεται στον κανονισμό ΚΟΑ προσαρμόστηκε ώστε να ληφθεί υπόψη αυτή η αλλαγή: ολόκληρη η κλάση 0302 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (δηλαδή «Ψάρια νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών της κλάσης 0304») προστίθεται στα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού ΚΟΑ.

[27] Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2136/89 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1989, περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας για τις κονσέρβες σαρδελών·κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1536/92 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 1992, περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας για τις κονσέρβες τόνου και

χαρακτηριστικά για τις κονσέρβες τόνου, τις κονσέρβες παλαμίδας και τις κονσέρβες σαρδέλας, καθώς και εναρμονισμένο πλαίσιο διαβάθμισης για τα νωπά και διατηρημένα με απλή ψύξη προϊόντα αλιείας, συμπεριλαμβανομένων ελάχιστων απαιτήσεων φρεσκάδας και μεγέθους. Οι προδιαγραφές εφαρμόζονται τόσο στα προϊόντα της ΕΕ όσο και στα εισαγόμενα προϊόντα.

Το 2019 η Επιτροπή διενήργησε ειδική αξιολόγηση της εφαρμογής των προδιαγραφών[28] προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι υφιστάμενες προδιαγραφές εξακολουθούσαν να είναι κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι οι προδιαγραφές εμπορίας είναι εν γένει συναφείς και αποτελεσματικές και προσδίδουν προστιθέμενη αξία εντός των ορίων του τρέχοντος πεδίου εφαρμογής τους και των υποκείμενων κριτηρίων τους. Ωστόσο, εντοπίστηκαν αδυναμίες στο υφιστάμενο πλαίσιο όσον αφορά την ικανότητά του να επιτύχει τους στόχους του κανονισμού ΚΟΑ. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι το πλαίσιο διαδραματίζει περιορισμένο μόνο ρόλο στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο εντός της ΕΕ. Κατά την αξιολόγηση και τις σχετικές διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιό της προσδιορίστηκαν επίσης ευκαιρίες απλούστευσης, εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού των προδιαγραφών. Τέλος, από την αξιολόγηση προέκυψε σχετικά χαμηλό επίπεδο ελέγχου από τις εθνικές αρχές για τη διασφάλιση της τήρησης των προδιαγραφών.

Με βάση την αξιολόγηση και το ζήτημα της ανεπαρκούς αντιμετώπισης της βιωσιμότητας που διαπιστώθηκε, η Επιτροπή ξεκίνησε διαδικασία αναθεώρησης του πλαισίου προδιαγραφών εμπορίας και δημοσίευσε αρχική εκτίμηση επιπτώσεων τον Απρίλιο του 2020[29]. Λόγω της πτυχής της βιωσιμότητας, η αναθεώρηση των προδιαγραφών συμπεριλήφθηκε στο σχέδιο δράσης της στρατηγικής της Επιτροπής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»[30].

Η Επιτροπή διεξήγαγε δημόσια διαβούλευση από τον Νοέμβριο του 2020 έως τον Φεβρουάριο του 2021 και δημοσίευσε τα αποτελέσματα στον ιστότοπό της[31]. Παράλληλα πραγματοποιήθηκαν στοχευμένες διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη. Οι διαβουλεύσεις επιβεβαίωσαν τα δυνητικά οφέλη ενός πλαισίου της ΕΕ για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τη βιωσιμότητα των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων αλιείας. Όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι εργασίες σχετικά με την πρωτοβουλία βιώσιμου συστήματος τροφίμων που σχεδιάζει να προτείνει η Επιτροπή το 2023 για μια εναρμονισμένη προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων.

παλαμίδας· και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2406/96 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1996, περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας ορισμένων αλιευτικών προϊόντων.

28 SWD(2019) 453 final της 20ής Δεκεμβρίου 2019, έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Commission staff working document on the evaluation of the marketing standards framework for fishery and aquaculture products» (Αξιολόγηση του πλαισίου προδιαγραφών εμπορίας για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).

29 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12262-Fish-&-seafood-products-review-of-marketing-standards/public-consultation_el.

30 *Farm to Fork Strategy* (europa.eu) (Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»).

31 Ψάρια & θαλασσινά — αναθεώρηση των προτύπων εμπορίας.

2.3 Ενημέρωση των καταναλωτών

2.3.1 Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ

Για την πλήρη επίτευξη των στόχων της ΚΟΑ, είναι σημαντικό οι καταναλωτές να ενημερώνονται —μέσω εκστρατειών μάρκετινγκ και εκπαίδευσης— για την αξία της κατανάλωσης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, την ευρεία ποικιλία διαθέσιμων ειδών και τη σημασία της κατανόησης των πληροφοριών στις ετικέτες. Επιπροσθέτως, για να έχουν οι καταναλωτές τη δυνατότητα να προβαίνουν σε συνειδητές επιλογές, θα πρέπει να λαμβάνουν σαφείς και ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα που πωλούνται στην αγορά της ΕΕ. Ανεξάρτητα από την καταγωγή των εν λόγω προϊόντων, απαιτείται η συμμόρφωσή τους με τους ίδιους κανόνες.

Για τον σκοπό αυτόν, το κεφάλαιο IV του κανονισμού ΚΟΑ («Ενημέρωση των καταναλωτών») επιδιώκει την παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές μέσω της επισήμανσης των θαλασσινών προϊόντων ως βασικής πτυχής για την προώθηση πιο βιώσιμων επιλογών αγοράς και, κατ' επέκταση, για τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου βιωσιμότητας της ΚΑΠ. Επιπλέον, οι καταναλωτές αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στη διακυβέρνηση της βιωσιμότητας, διότι προβαίνουν σε επιλογές και έχουν αγοραστικές προτιμήσεις. Για τη διασφάλιση της παροχής πληροφοριών στους καταναλωτές για όλα τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, πρέπει να παρέχονται βασικές πληροφορίες κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω ενός κατάλληλου συστήματος ιχνηλασιμότητας για όλα τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Για τον σκοπό αυτόν, τον Μάιο του 2018 η Επιτροπή πρότεινε[32] την ενίσχυση των κανόνων ιχνηλασιμότητας που ίσχυαν από το 2009 (οι οποίοι καθορίζονται στον κανονισμό της ΕΕ για τον έλεγχο της αλιείας[33]), ώστε να συμπεριλαμβάνονται όλα τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η ιχνηλασιμότητα και η σχετιζόμενη διαφάνεια είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους ισχύοντες κανόνες της ΚΑΠ. Με την υποστήριξη ενός κατάλληλου συστήματος επισήμανσης, μπορούν να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στους καταναλωτές είναι έγκυρες και αξιόπιστες. Είναι επίσης απολύτως αναγκαίες για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της παραπλανητικής επισήμανσης.

Ο κανονισμός ΚΟΑ θεσπίζει κανόνες σχετικά με τις υποχρεωτικές και προαιρετικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται για τα προσυσκευασμένα και τα μη προσυσκευασμένα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που αναφέρονται στα στοιχεία α), β), γ) και ε) του παραρτήματος Ι. Εισάγει νέες και λεπτομερέστερες υποχρεωτικές πληροφορίες, για παράδειγμα την υποχρέωση αναφοράς των αλιευτικών εργαλείων και της λεπτομερούς περιοχής αλίευσης/εκτροφής ή τη ρητή συμπερίληψη των μονάδων ομαδικής εστίασης στην επισήμανση. Ο κανονισμός ΚΟΑ προβλέπει ότι οι μονάδες ομαδικής εστίασης πρέπει να επωφελούνται από τον ίδιο βαθμό ενημέρωσης με τους τελικούς καταναλωτές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι μονάδες ομαδικής εστίασης είναι σε θέση να προβαίνουν σε πιο βιώσιμες επιλογές και να συμβάλλουν στην καλύτερη ενημέρωση σχετικά με την κατανάλωση θαλασσινών προϊόντων εκτός οικίας.

---

[32] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, όσον αφορά τον έλεγχο της αλιείας [COM(2018) 368 final].

[33] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2009, περί θεσπίσεως κοινοτικού συστήματος ελέγχου της τήρησης των κανόνων της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Το 2016 η Επιτροπή εγκαινίασε ένα σύστημα πληροφοριών[34] για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της σύγκρισης των εμπορικών ονομασιών των ειδών σε όλα τα κράτη μέλη, συγκεντρώνοντας όλες τις εμπορικές ονομασίες που αναγνωρίζονται σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και άλλες χρήσιμες πληροφορίες, όπως οι επιστημονικές ονομασίες, οι μέθοδοι παραγωγής και οι περιοχές αλίευσης. Για τη διευκόλυνση της κατανόησης και της εφαρμογής των κανόνων σχετικά με την ενημέρωση των καταναλωτών, η Επιτροπή δημοσίευσε το 2014 έναν οδηγό τσέπης[35] για τους ενδιαφερομένους, καθώς και επικαιροποιημένο κατάλογο ερωτήσεων και απαντήσεων το 2019[36].

Συνολικά, ο κανονισμός ΚΟΑ για την επισήμανση των θαλασσινών προϊόντων έχει επιτύχει σημαντικούς στόχους όσον αφορά τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα σημεία που αποτελούν αντικείμενο διαφωνίας, κυρίως όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής (μεταποιημένα προϊόντα, χαβιάρι, παρασκευασμένα ασπόνδυλα), τις πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή/προέλευση, τις πληροφορίες που είναι σημαντικές για τη βιωσιμότητα του προϊόντος και τις προαιρετικές πληροφορίες.

2.3.2 Υποχρεωτικές πληροφορίες

Το άρθρο 35 του κανονισμού ΚΟΑ ορίζει ότι η ετικέτα ή επισήμανση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που αναφέρονται στα στοιχεία α), β), γ) και ε) του παραρτήματος Ι του κανονισμού, τα οποία διατίθενται στο εμπόριο εντός της ΕΕ, πρέπει να αναφέρει:

- την εμπορική και επιστημονική ονομασία των ειδών·
- τη μέθοδο παραγωγής·
- την περιοχή αλίευσης ή εκτροφής του προϊόντος και την κατηγορία αλιευτικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε σε περίπτωση προϊόντος αλίευσης·
- εάν το προϊόν έχει αποψυχθεί· και
- την ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας[37], κατά περίπτωση.

Όπως αποκαλύπτει η έρευνα του Ειδικού Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις συνήθειες των καταναλωτών της ΕΕ το 2021 όσον αφορά τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, οι υποχρεωτικές πληροφορίες που θεωρούνται περισσότερο χρήσιμες από τους καταναλωτές είναι η ένδειξη της ημερομηνίας «Ανάλωση έως» ή «Ανάλωση κατά προτίμηση πριν από» (69 %)· η ονομασία του προϊόντος και του είδους (57 %)· και αν το προϊόν είναι άγριο ή εκτρεφόμενο (54 %). Μόνο το 24 % προσδιόρισε τα αλιευτικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ως πληροφορία που θα πρέπει να αναφέρεται.

Από τη στοχευμένη διαβούλευση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού ΚΟΑ[38] προέκυψε ότι οι υποχρεωτικές απαιτήσεις για την ενημέρωση των καταναλωτών επικροτούνται

---

[34] *Εμπορικές ονομασίες προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας* (europa.eu).

[35] *Οδηγός τσέπης όσον αφορά τη νέα στρατηγική της ΕΕ σχετικά με τη σήμανση των καταναλωτικών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας*.

[36] *FAPs Consumer information*, 2019 (Ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, 2019).

[37] Η ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας αντιστοιχεί στην ημερομηνία «ανάλωσης κατά προτίμηση πριν από» ή στην ημερομηνία «ανάλωσης κατά προτίμηση πριν από το τέλος» που αναφέρονται στο παράρτημα Χ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές.

ιδιαιτέρως ως εξαιρετικό μέτρο προς όφελος των ενδιαφερόμενων φορέων και των καταναλωτών της ΕΕ.

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα σημεία που πρέπει να εξεταστούν. Πρώτον, πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς ζήτησαν να συμπεριληφθούν τα μεταποιημένα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (τα οποία αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του 22 % της κατανάλωσης της ΕΕ) στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 35 του κανονισμού ΚΟΑ. Κατά την άποψή τους, δεν δικαιολογείται η εξαίρεση των μεταποιημένων προϊόντων από τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών οι οποίες είναι σημαντικές για τους καταναλωτές και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση της βιωσιμότητας των προϊόντων. Επιπλέον, σύμφωνα με πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς, ορισμένες ανακολουθίες (π.χ. προϊόντα που προσδιορίζονται από τον κωδικό ΣΟ[39] και όχι από τη μεταποίηση στην οποία υποβλήθηκαν: χαβιάρι, ασπόνδυλα) έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην επίτευξη των στόχων ιχνηλασιμότητας και βιωσιμότητας. Δεύτερον, οι περισσότεροι από όσους απάντησαν στη διαβούλευση ανέφεραν ότι δεν εφαρμόζονται οι υποχρεωτικές απαιτήσεις για την ενημέρωση των καταναλωτών. Η εφαρμογή σε ολόκληρη την ΕΕ θεωρείται άνιση και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ορισμένα τμήματα της αγοράς, όπως τα ιχθυοπωλεία και οι μονάδες ομαδικής εστίασης. Ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις και ορισμένοι αλιείς τόνισαν ότι οι εθνικοί έλεγχοι είναι ανεπαρκείς για τη διασφάλιση της ορθής επιβολής. Τέλος, οι εμπειρογνώμονες που εργάζονται στην επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας (ΕΤΟΕΑ) επισήμαναν ότι η ενημέρωση των καταναλωτών στο πλαίσιο του κανονισμού ΚΟΑ θα πρέπει να ενισχυθεί ώστε να είναι δυνατή η αξιόπιστη αξιολόγηση της βιωσιμότητας των προϊόντων. Αυτό αφορά ειδικότερα λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με την περιοχή αλίευσης και τα αλιευτικά εργαλεία για τα προϊόντα αλιείας —δεδομένου ότι οι υφιστάμενες κατηγορίες φαίνεται να είναι ανεπαρκείς— καθώς και σχετικά με το σύστημα παραγωγής για τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας[40].

Για τους σκοπούς του άρθρου 37 του κανονισμού ΚΟΑ, το σύστημα πληροφοριών της Επιτροπής για τις εμπορικές ονομασίες[41] παρέχει διαδικτυακή και ευέλικτη πρόσβαση, και στις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ, σε πληροφορίες με δυνατότητα αναζήτησης σχετικά με τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, κυρίως βάσει της σχέσης μεταξύ των εμπορικών ονομασιών και των επιστημονικών ονομασιών, όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη στους εθνικούς καταλόγους τους. Η υπηρεσία αυτή παραμένει ενεργή και επικαιροποιείται σε περιοδική βάση.

Η ένδειξη της περιοχής αλίευσης ή παραγωγής σύμφωνα με το άρθρο 38 του κανονισμού ΚΟΑ αποτελεί έναυσμα για συζήτηση, ιδίως όταν συμπληρώνεται με πρόσθετες προαιρετικές πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή. Το 2019 η Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης συμπεριφοράς[42] για την καλύτερη κατανόηση του βαθμού στον οποίο οι ισχυρισμοί καταγωγής για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας ανταποκρίνονται στις ανάγκες των καταναλωτών. Στο πλαίσιο της μελέτης διαπιστώθηκαν ορισμένες αδυναμίες (έλλειψη

---

38 Βλ. παράρτημα 2.

39 Συνδυασμένη Ονοματολογία.

40 STECF report on criteria and indicators to incorporate sustainability aspects for seafood products (STECF-20-05) (Έκθεση της ΕΤΟΕΑ σχετικά με τα κριτήρια και τους δείκτες για την ενσωμάτωση των πτυχών βιωσιμότητας για τα θαλασσινά προϊόντα).

41 *Εμπορικές ονομασίες προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας* (europa.eu).

42 *Behavioural Study on origin claims on fishery and aquaculture products* (Μελέτη συμπεριφοράς σχετικά με τους ισχυρισμούς καταγωγής για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).

συνέπειας, άνευ αντικειμένου ή ασαφείς πληροφορίες κ.λπ.), εξαιτίας των οποίων οι προαιρετικοί ισχυρισμοί καταγωγής προκαλούν μάλλον σύγχυση.

2.3.3 Έκθεση για την οικολογική σήμανση

Σύμφωνα με το άρθρο 36 του κανονισμού ΚΟΑ, η Επιτροπή όφειλε να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση για τις δυνατότητες καθιέρωσης συστήματος απονομής οικολογικού σήματος σε επίπεδο ΕΕ για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση τον Μάιο του 2016.

Στην έκθεση επισημάνθηκαν ορισμένα ζητήματα που συνδέονται με τα οικολογικά σήματα. Πρώτον, για να είναι αξιόπιστο ένα οικολογικό σήμα, πρέπει να υπάρχει άρτια διαδικασία πιστοποίησης. Δεύτερον, η αντίληψη περί πολλαπλασιασμού των οικολογικών σημάτων και η παράλληλη χρήση άλλων εργαλείων επικοινωνίας ενδέχεται να προκαλούν σύγχυση στους καταναλωτές. Τέλος, το κόστος που συνδέεται με την πιστοποίηση μπορεί να είναι σημαντικό για τους παραγωγούς, ενώ η πώληση προϊόντων με οικολογικό σήμα μπορεί να δημιουργήσει νέες αγορές για τα προϊόντα.

Σε αυτή τη βάση, η έκθεση της Επιτροπής παρουσιάζει δύο επιλογές δυνητικής δράσης πολιτικής:

- θέσπιση αυτόνομου συστήματος απονομής οικολογικού σήματος σε επίπεδο ΕΕ για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας· ή
- καθορισμός ελάχιστων απαιτήσεων για ιδιωτικά οικολογικά σήματα όσον αφορά τα κριτήρια βιωσιμότητας και την υποκείμενη διαδικασία πιστοποίησης.

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διατυπώθηκαν αποκλίνουσες απόψεις σχετικά με την έκθεση και, πιο συγκεκριμένα, σχετικά με την προτιμώμενη μελλοντική πορεία. Κατά συνέπεια, οι συννομοθέτες απέρριψαν τελικά τις δύο επιλογές πολιτικής. Στο μεταξύ, η δεύτερη επιλογή εξετάστηκε διεξοδικότερα στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής για την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση[43].

2.3.4 Συμπληρωματικές προαιρετικές πληροφορίες

Το άρθρο 39 του κανονισμού ΚΟΑ ορίζει ότι είναι δυνατόν να παρέχονται, κατά τρόπο σαφή, αδιαμφισβήτητο και επαληθεύσιμο, οι ακόλουθες πληροφορίες:

- ημερομηνία αλίευσης/συλλογής·
- ημερομηνία εκφόρτωσης ή πληροφορίες σχετικά με τον λιμένα εκφόρτωσης·
- περισσότερες λεπτομέρειες για τα αλιευτικά προϊόντα·
- κράτος σημαίας του σκάφους·
- πληροφορίες περιβαλλοντικού χαρακτήρα·
- πληροφορίες δεοντολογικού/κοινωνικού χαρακτήρα·
- τεχνικές και μέθοδοι παραγωγής· και

[43] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/29/ΕΚ και 2011/83/ΕΕ όσον αφορά την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση μέσω καλύτερης προστασίας από αθέμιτες πρακτικές και καλύτερης ενημέρωσης [COM(2022) 143 final].

- διατροφική αξία (μόνο για τα μη μεταποιημένα τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό[44]).

Ο κατάλογος αυτός είναι ανοικτός και δεν απαγορεύει ρητά άλλες δυνατότητες.

Από την έρευνα του Ειδικού Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις συνήθειες των καταναλωτών της ΕΕ όσον αφορά τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας[45] προκύπτει ότι το ενδιαφέρον των καταναλωτών για προαιρετικές πληροφορίες επικεντρώνεται στην ημερομηνία αλίευσης ή παραγωγής (το 76 % όσων απάντησαν), με πολύ μεγάλη διαφορά από οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες, όπως πληροφορίες περιβαλλοντικού χαρακτήρα (44 %), πληροφορίες σχετικά με τη χώρα προέλευσης του πλοίου, τους αλιείς ή τους ιχθυοκαλλιεργητές (33 % έκαστη περίπτωση) ή τον λιμένα εκφόρτωσης ή πληροφορίες δεοντολογικού χαρακτήρα (26 % έκαστη περίπτωση).

Ωστόσο, ο τομέας θεωρεί ότι η προσθήκη περισσότερων ημερομηνιών (αλίευση, εκφόρτωση) μπορεί να προκαλέσει μεγάλη σύγχυση στους καταναλωτές. Επιπλέον, η ποιότητα των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας διασφαλίζεται με κριτήρια φρεσκάδας, τα οποία δεν θεωρούνται σημαντικά για τα μεταποιημένα προϊόντα. Όσον αφορά την αναγραφή του λιμένα εκφόρτωσης ή του κράτους σημαίας των σκαφών, εκφράζονται ανησυχίες ως προς την παρανόηση των πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή.

Στην πρόταση οδηγίας της Επιτροπής όσον αφορά την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση μέσω καλύτερης προστασίας από αθέμιτες πρακτικές και καλύτερης ενημέρωσης[46] προτάθηκαν νέες απαιτήσεις για την προαιρετική παροχή περιβαλλοντικών ισχυρισμών.

2.4 Κανόνες ανταγωνισμού

Συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ και εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού

Σύμφωνα με το άρθρο 41 του κανονισμού ΚΟΑ, οι οργανώσεις παραγωγών δύνανται να εξαιρούνται από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τους, υπό τον όρο ότι αυτό είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ, και δεν συνεπάγεται υποχρέωση εφαρμογής ενιαίων τιμών, ούτε οδηγεί σε καμίας μορφής στεγανά στις αγορές της Ένωσης, και δεν αποκλείει τον ανταγωνισμό ούτε παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό για ένα σημαντικό μέρος των συγκεκριμένων προϊόντων. Η εξαίρεση αυτή αποτελεί βασικό εργαλείο που επιτρέπει ορισμένες πρακτικές κατά την εφαρμογή των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας, όπως ο έλεγχος των ποσοτήτων που διαθέτουν στην αγορά τα μέλη για τη σταθεροποίηση των

---

44 Η διατροφική δήλωση είναι υποχρεωτική για όλες τις άλλες κατηγορίες, εκτός από τα μη μεταποιημένα τρόφιμα ενός μόνο συστατικού, από τον Δεκέμβριο του 2016, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1169/2011.

45 *EU Consumer Habits Regarding Fishery and Aquaculture Products, 2021* (Οι συνήθειες των καταναλωτών της ΕΕ όσον αφορά τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, 2021).

46 Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/29/ΕΚ και 2011/83/ΕΕ όσον αφορά την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση μέσω καλύτερης προστασίας από αθέμιτες πρακτικές και καλύτερης ενημέρωσης [COM(2022) 143 final].

αγορών και των τιμών, τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις διατήρησης και την αποφυγή της σπατάλης τροφίμων.

Η εφαρμογή αυτής της εξαίρεσης από τους κανόνες ανταγωνισμού είναι δυνατή μόνο από οντότητες που έχουν το δικαίωμα να το πράξουν βάσει του κανονισμού ΚΟΑ και έχουν αναγνωριστεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 6 του εν λόγω κανονισμού. Κατά συνέπεια, μη αναγνωρισμένοι συλλογικοί φορείς παραγωγών (π.χ. συνεταιρισμοί, cofradías) δεν μπορούν να υπαχθούν στην εξαίρεση αυτή. Από τους ελέγχους συμμόρφωσης των οργανώσεων παραγωγών που διενήργησε η Επιτροπή προέκυψε ότι η διαχείριση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία των εκφορτώσεων των αλιέων ασκείται ορισμένες φορές από μη αναγνωρισμένους φορείς ή μέσω μη αναγνωρισμένων φορέων. Στις περιπτώσεις αυτές, ζητήθηκε από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να λάβουν τα αναγκαία μέτρα.

Ορισμένες οργανώσεις δεν αποδέχονται αυτόν τον περιορισμό και ζητούν τροποποίηση του κανονισμού ΚΟΑ ώστε να μπορούν να είναι επίσης επιλέξιμες για εξαίρεση από τους κανόνες ανταγωνισμού και για πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Ωστόσο, οι οργανώσεις παραγωγών επιτελούν σαφώς καθορισμένα καθήκοντα, τα οποία έχουν καθοριστική σημασία για την εφαρμογή της ΚΑΠ. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να συμμορφώνονται με ένα αυστηρό και κοινό νομικό πλαίσιο υπό την εποπτεία των εθνικών τους αρχών.

2.5 Γνώση της αγοράς

Για τη συμβολή στην αύξηση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της αγοράς, ο κανονισμός ΚΟΑ προβλέπει ότι η Επιτροπή πρέπει να συγκεντρώνει και να επεξεργάζεται οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τις ενωσιακές αγορές προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και να τις διαδίδει στους ενδιαφερόμενους φορείς και στο ευρύ κοινό (άρθρο 42 του κανονισμού ΚΟΑ).

Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Αγορών Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EUMOFA[47]). Το EUMOFA αναπτύχθηκε από το 2010 υπό μορφήν προπαρασκευαστικής ενέργειας. Από τον Απρίλιο του 2013 υπάρχει ειδικός δικτυακός τόπος και βάση δεδομένων που βρίσκονται σε πλήρη λειτουργία από την έναρξη ισχύος της αναθεωρημένης ΚΟΑ.

Το EUMOFA παρέχει γνώση της αγοράς στους επιχειρηματίες του αλιευτικού τομέα, με την ευρύτερη δυνατή έννοια, για την καλύτερη κατανόηση των τάσεων της αγοράς. Το EUMOFA έχει επίσης ως στόχο τη στήριξη των διαδικασιών χάραξης δημόσιας πολιτικής και την εφαρμογή της από τις δημόσιες αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Επιπλέον, επιδιώκει να ωφελήσει τους ερευνητικούς φορείς, τους ενδιαφερόμενους φορείς και το ευρύ κοινό, με την αύξηση της πρόσβασης στη γνώση και τα δεδομένα της αγοράς.

Το παρατηρητήριο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση σε επίπεδο ΕΕ για την παροχή πληροφοριών σχετικά με μια σύνθετη και δυναμική αγορά, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό εξάρτησης από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες (το ποσοστό αυτάρκειας ανέρχεται σε 38,9 % και μόνο σε 11 % για τα πέντε είδη ευρύτερης κατανάλωσης[48]) και σημαντικό όγκο εμπορικών συναλλαγών εντός της ΕΕ (οι

[47] www.euomfa.eu.

[48] Τόνος, σολομός, μπακαλιάρος, μπακαλιάρος της Αλάσκας και γαρίδα.

εμπορικές ροές εντός της ΕΕ είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες). Ο εφοδιασμός της ΕΕ με προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας για ανθρώπινη κατανάλωση, ο οποίος περιλαμβάνει τόσο την εγχώρια παραγωγή όσο και τις εισαγωγές, ανέρχεται συνολικά σε περίπου 13 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου ζώντος βάρους. Οι καταναλωτές στην ΕΕ καταναλώνουν περίπου 23 kg προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας ανά άτομο ετησίως[49].

Το EUMOFA μπορεί να θεωρηθεί παρατηρητήριο αναφοράς για τα τρόφιμα. Πρόκειται επίσης για την πλέον ολοκληρωμένη βάση δεδομένων όσον αφορά τις διεθνείς εμπορικές ροές προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η διαδικτυακή πλατφόρμα παρέχει καθημερινά οικονομικά δεδομένα για όλα τα στάδια της αξιακής αλυσίδας. Το παρατηρητήριο αποτελεί επίσης κέντρο εμπειρογνωσίας, το οποίο διενεργεί αναλύσεις της αγοράς και εκδίδει δημοσιεύσεις επί σειράς θεμάτων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τον κλάδο και τους θεσμικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Δημοσιεύει επίσης αναλυτικό υλικό για την υποστήριξη της χάραξης πολιτικής. Διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην ενημέρωση των ενδιαφερόμενων φορέων της αγοράς κατά τη διάρκεια των πρόσφατων κρίσεων (νόσος COVID-19 και εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία), με την παροχή προβολής και αποσαφηνίσεων σχετικά με τις εξελίξεις στην αγορά.

Κατά το προηγούμενο έτος, το EUMOFA κατέγραψε περίπου 3 000 μηνιαίες επισκέψεις[50] στον ιστότοπό του από 140 και πλέον χώρες. Ο αριθμός των δημοσιεύσεων με αναφορές στο EUMOFA αυξάνεται, οι δημοσιεύσεις αυτές καθίστανται μάλιστα ολοένα και πιο ποικιλόμορφες (π.χ. δημόσιες εκθέσεις, επιστημονικές και ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις, εξειδικευμένος Τύπος). Η ευρεία διάδοση της εμπειρογνωσίας του EUMOFA καταδεικνύει ότι το παρατηρητήριο είναι αξιόπιστο και αναγνωρισμένου κύρους.

Η Επιτροπή, για την εκπλήρωση της υποχρέωσής της περί παροχής γνώσης της αγοράς, διεξήγαγε τακτικές έρευνες του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις συνήθειες των καταναλωτών της ΕΕ όσον αφορά τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (το 2017, το 2019 και το 2021)[51].

3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κοινή πολιτική αγοράς για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, όπως ορίζεται στον κανονισμό ΚΟΑ, συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ, ιδίως όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, τη σταθερότητα της αγοράς, τη διαφάνεια και τη διασφάλιση της προσφοράς διαφοροποιημένων θαλασσινών προϊόντων για τους καταναλωτές.

Οι επαγγελματικές οργανώσεις —ιδίως οι οργανώσεις παραγωγών, οι οποίες θεωρήθηκαν εξαρχής βασικοί παράγοντες για την υλοποίηση των στόχων της ΚΟΑ— αποδείχθηκαν καθοριστικής σημασίας για τη βελτίωση των συνθηκών της αγοράς όσον αφορά τον εφοδιασμό θαλασσινών προϊόντων και, συνεπώς, την αύξηση του εισοδήματος των

[49] Πηγή: EUMOFA, *The EU fish market*, 2022 (Η αγορά αλιευτικών προϊόντων της ΕΕ, 2022).

[50] Μοναδικοί επισκέπτες.

[51] Eurobarometer surveys on EU consumer habits regarding fishery and aquaculture products (Έρευνες του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις συνήθειες των καταναλωτών της ΕΕ όσον αφορά τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).

παραγωγών. Όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των οργανώσεων παραγωγών στο πλαίσιο της ΚΟΑ, η Επιτροπή διενήργησε έναν πρώτο ολοκληρωμένο γύρο ελέγχων σχετικά με τους όρους αναγνώρισης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης και των επιχειρησιακών ικανοτήτων των οργανώσεων παραγωγών. Οι έλεγχοι αυτοί θα επαναληφθούν.

Οι οργανώσεις παραγωγών και οι εθνικές διοικήσεις χρειάστηκαν περίπου μια διετία για να προσαρμοστούν στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να λειτουργούν στο πλαίσιο των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα και της υποχρεωτικής φύσης τους. Θεωρείται πλέον ευρέως ότι το σύστημα είναι πλήρως λειτουργικό και ιδιαίτερα χρήσιμο για την επίτευξη των στόχων της ΚΟΑ, την έμπρακτη εφαρμογή της ΚΑΠ και την αξιοποίηση των ευκαιριών της αγοράς. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν δυσκολίες, ιδίως όσον αφορά τη διαφορετική μεταχείριση από τις εθνικές διοικήσεις, σε επίπεδο είτε χρηματοδότησης είτε διοικητικής στήριξης είτε επιλεξιμότητας των μέτρων. Οι πτυχές αυτές ενδέχεται να συνιστούν εμπόδιο για την πλήρη εκπλήρωση των αποστολών των οργανώσεων παραγωγών και απαιτούν τη συνεχή παροχή συνδρομής από την Επιτροπή. Η στήριξη για τη συγκρότηση και τη χρηματοδότηση διεθνικών επαγγελματικών οργανώσεων θεωρείται επίσης πτυχή που πρέπει να βελτιωθεί, της οποίας έχει επιληφθεί ήδη η Επιτροπή με την παροχή καθοδήγησης στα κράτη μέλη και στις οργανώσεις παραγωγών.

Η ΚΟΑ έχει διαδραματίσει θετικό ρόλο στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας με την παροχή κοινού νομοθετικού πλαισίου που διέπεται από τις ίδιες προδιαγραφές εμπορίας. Ωστόσο, οι προδιαγραφές αυτές δεν προωθούν επαρκώς τα βιώσιμα προϊόντα. Όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι εργασίες σχετικά με την πρωτοβουλία βιώσιμου συστήματος τροφίμων που σχεδιάζει να προτείνει η Επιτροπή το 2023 για μια εναρμονισμένη προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων.

Οι διατάξεις σχετικά με την ενημέρωση των καταναλωτών θεωρούνται εν γένει κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ακόμη και αν ορισμένες αδυναμίες θα εξακολουθήσουν να απαιτούν κάποια προσοχή, όπως οι διαφορές ως προς την κάλυψη και τη συμμόρφωση για ορισμένους διαύλους διάθεσης. Η επισήμανση θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημείο διαφωνίας στην αλυσίδα εφοδιασμού λόγω της απόκλισης απόψεων και προτεραιοτήτων. Ωστόσο, θα είναι αναγκαία η παροχή πιο συγκεκριμένων πληροφοριών ώστε να δίνεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να διαμορφώνει μια αντικειμενική εικόνα για τη βιωσιμότητα των προϊόντων.

Φαίνεται ότι η δυνατότητα παρέκκλισης των οργανώσεων παραγωγών από τους κανόνες ανταγωνισμού, υπό τους όρους του κανονισμού ΚΟΑ, είναι αναγκαία για τον συνδυασμό της κερδοφορίας με την υποχρέωση που υπέχουν οι οργανώσεις παραγωγών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της διατήρησης και της διαχείρισης των αποθεμάτων. Η ικανότητα των οργανώσεων παραγωγών να προγραμματίζουν τις ποσότητες που διατίθενται στην αγορά από τα μέλη τους αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη διατήρηση των τιμών σε κατάλληλα επίπεδα και την αποφυγή της σπατάλης τροφίμων.

Με τη δημιουργία ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου της αγοράς, η Επιτροπή καθόρισε πρότυπα όσον αφορά τη γνώση της αγοράς. Οι υπηρεσίες που παρέχει το EUMOFA εξυπηρέτησαν πολλούς σκοπούς για τους ενδιαφερόμενους φορείς. Εκτιμήθηκαν ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης, κατά τη διάρκεια των οποίων το παρατηρητήριο συνέβαλε συγκεκριμένα στην τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής και των στρατηγικών του κλάδου.

Η εφαρμογή των διατάξεων της ΚΟΑ έδειξε ότι πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη και κατανόηση μεταξύ των αρχών, του τομέα και της κοινωνίας των πολιτών. Έχουν καθιερωθεί τακτικές ανταλλαγές απόψεων, ιδίως με το γνωμοδοτικό συμβούλιο για τις αγορές[52], για την καλύτερη κατανόηση των αναγκών του τομέα και των επιπτώσεων ορισμένων γεγονότων στην αγορά. Ο διάλογος αυτός θα πρέπει να συνεχιστεί και να ενισχυθεί με σκοπό τη διευκόλυνση της εφαρμογής της ΚΟΑ.

Συμπερασματικά, ο κανονισμός ΚΟΑ και ο τρόπος με τον οποίο έχει εφαρμοστεί μετά τη μεταρρύθμιση μπορεί να θεωρηθεί συνολικά επιτυχής. Η ΚΟΑ έχει μεταβεί από μια πολιτική αγοράς βασιζόμενη στην παρέμβαση, η οποία κληροδοτήθηκε από την κοινή γεωργική πολιτική, σε μια δυναμική πολιτική προσανατολισμένη στην αγορά, η οποία καθοδηγείται από ενδυναμωμένους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς. Η μετάβαση αυτή αποδείχθηκε σημαντική για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και κερδοφορίας του τομέα στο πλαίσιο της αυστηρής εφαρμογής της ΚΑΠ. Οι τομείς που επιδέχονται βελτίωση προσδιορίζονται με σαφήνεια και η Επιτροπή θα τους εξετάσει μέσω στενής συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις εθνικές διοικήσεις, ώστε να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των υφιστάμενων εργαλείων της αγοράς, να διασφαλιστεί η συμμόρφωση και να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες.

[52] Οι ρόλοι και τα επιτεύγματα των γνωμοδοτικών συμβουλίων περιγράφονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει το έγγραφο με τίτλο «*Communication from the Commission to the European Parliament and the Council — The common fisheries policy today and tomorrow: a Fisheries Pact towards sustainable, science-based, innovative and inclusive fisheries management*» (Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Η κοινή αλιευτική πολιτική σήμερα και αύριο: ένα σύμφωνο αλιείας για τη βιώσιμη, επιστημονικά τεκμηριωμένη, καινοτόμο και συμπεριληπτική διαχείριση της αλιείας) [SWD(2023) 103, σημείο 3.12].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1 — Νομικές βάσεις

Η μεταρρύθμιση της κοινής οργάνωσης των αγορών (ΚΟΑ) είχε ως αποτέλεσμα τη δραστική απλούστευση του νομικού πλαισίου.

Έως τα τέλη του 2013 η ΚΟΑ διεπόταν από:

- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου·
- περισσότερους από 20 εκτελεστικούς κανονισμούς της Επιτροπής για την παροχή λεπτομερών κανόνων· και
- αρκετούς κανονισμούς του Συμβουλίου.

Τον Ιανουάριο του 2014 άρχισε να ισχύει ο νέος κανονισμός ΚΟΑ. Καταργήθηκαν συνολικά 19 κανονισμοί της Επιτροπής[53] και η ΚΟΑ διέπεται επί του παρόντος από τις ακόλουθες πράξεις:

- τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (κανονισμός ΚΟΑ)·
- τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1418/2013 της Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια παραγωγής και εμπορίας·
- τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1419/2013 της Επιτροπής για την αναγνώριση των οργανώσεων παραγωγών και των διεπαγγελματικών οργανώσεων·
- τη σύσταση 2014/117/ΕΕ της Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση και την εφαρμογή των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας· και
- τρεις κανονισμούς του Συμβουλίου για τις προδιαγραφές εμπορίας (και έναν εκτελεστικό κανονισμό της Επιτροπής) που παρέμειναν σε ισχύ:
    - κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2406/96 του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας ορισμένων αλιευτικών προϊόντων·
    - κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3703/85 της Επιτροπής για τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής των κοινών προδιαγραφών εμπορίας για ορισμένα νωπά ψάρια ή διατηρημένα με απλή ψύξη·
    - κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1536/92 του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας για τις κονσέρβες τόνου και παλαμίδας· και
    - κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2136/89 του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών προδιαγραφών εμπορίας για κονσέρβες σαρδελών και εμπορικών προδιαγραφών για κονσέρβες σαρδελών και προϊόντων τύπου σαρδέλας.

Ο κανονισμός ΚΟΑ τροποποιήθηκε τρεις φορές· πιο πρόσφατα για την εισαγωγή μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων, με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19:

- κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1385/2013 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013·

[53] Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1420/2013 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 2013.

- κανονισμός (ΕΕ) 2015/812 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015· και
- κανονισμός (ΕΕ) 2020/560 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020.

Παράρτημα 2 — Δημόσια διαβούλευση

Στις 17 Δεκεμβρίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε στοχευμένη διαβούλευση[54] (με καταληκτική ημερομηνία 14 Μαρτίου 2022) για τη συγκέντρωση εμπειριών και παρατηρήσεων από τους ενδιαφερόμενους φορείς του τομέα[55] σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού ΚΟΑ.

- Η Επιτροπή έλαβε περίπου 125 απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο για την ΚΟΑ.
- Τα εργαλεία της αγοράς που παρέχει ο κανονισμός ΚΟΑ θεωρήθηκαν εν γένει σημαντικά και αποδείχθηκαν θετικά όσον αφορά την ικανότητα συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ.
- Ειδικότερα, ο βασικός ρόλος που ανατίθεται στις οργανώσεις παραγωγών για τη συλλογική διαχείριση των δραστηριοτήτων των παραγωγών αποτελεί σημαντικό επίτευγμα της μεταρρύθμισης της πολιτικής αγοράς. Τα σχέδια παραγωγής και αγοράς των οργανώσεων παραγωγών συνιστούν ευέλικτα και αποτελεσματικά εργαλεία για την επίτευξη των στόχων της ΚΟΑ όσον αφορά την αγορά. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς υπογράμμισαν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, για παράδειγμα όσον αφορά τη χρηματοδοτική στήριξη των εν λόγω σχεδίων —τα οποία μπορεί να παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα— και όσον αφορά μηχανισμούς οι οποίοι δεν είναι απολύτως κατάλληλοι για διεθνικές οργανώσεις.
- Η ενημέρωση των καταναλωτών, ιδίως η επισήμανση, θεωρείται εν γένει κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό, μολονότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η πληθώρα οικολογικών σημάτων και οι υπερβολικά συγκεκριμένες πληροφορίες θέτουν ορισμένα όρια στην αναγνωσιμότητα των ισχυρισμών.
- Η συμβολή του παρατηρητηρίου των αγορών (EUMOFA) στην αύξηση της διαφάνειας και στη βελτίωση της κατανόησης των εξελίξεων της αγοράς είναι κατά γενική ομολογία αξιέπαινη.

Στις 10 Ιουνίου 2022 η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία διαβούλευσης με εκδήλωση ενδιαφερόμενων φορέων σχετικά με τη λειτουργία της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ) και την κοινή οργάνωση των αγορών, η οποία διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες (με δυνατότητα εξ αποστάσεως συμμετοχής).

Πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων στο πλαίσιο δύο θεματικών συνόδων ολομέλειας, με σύντομες παρουσιάσεις και συζητήσεις πάνελ με εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων φορέων. Οι θεματικές σύνοδοι κάλυπταν, αφενός, τους κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της ΚΑΠ και, αφετέρου, την καινοτομία, την ανθεκτικότητα και τη διακυβέρνηση στον τομέα της αλιείας.

Τα αποτελέσματα της εν λόγω διαδικασίας διαβούλευσης αποτέλεσαν ουσιαστική πηγή στοιχείων για την έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της ΚΟΑ.

---

54 https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/TargetedConsultation2022ReportCMO.

55 Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς του τομέα κλήθηκαν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο και να συμμετάσχουν στην εκδήλωση ενδιαφερόμενων φορέων: ο τομέας της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και ακαδημαϊκοί, επιστημονικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι.